

HARDTAILY

cyklistických značek starších než 30 let

Cannondale F600 SL

GT Zaskar Pro

Merida Matts Pro

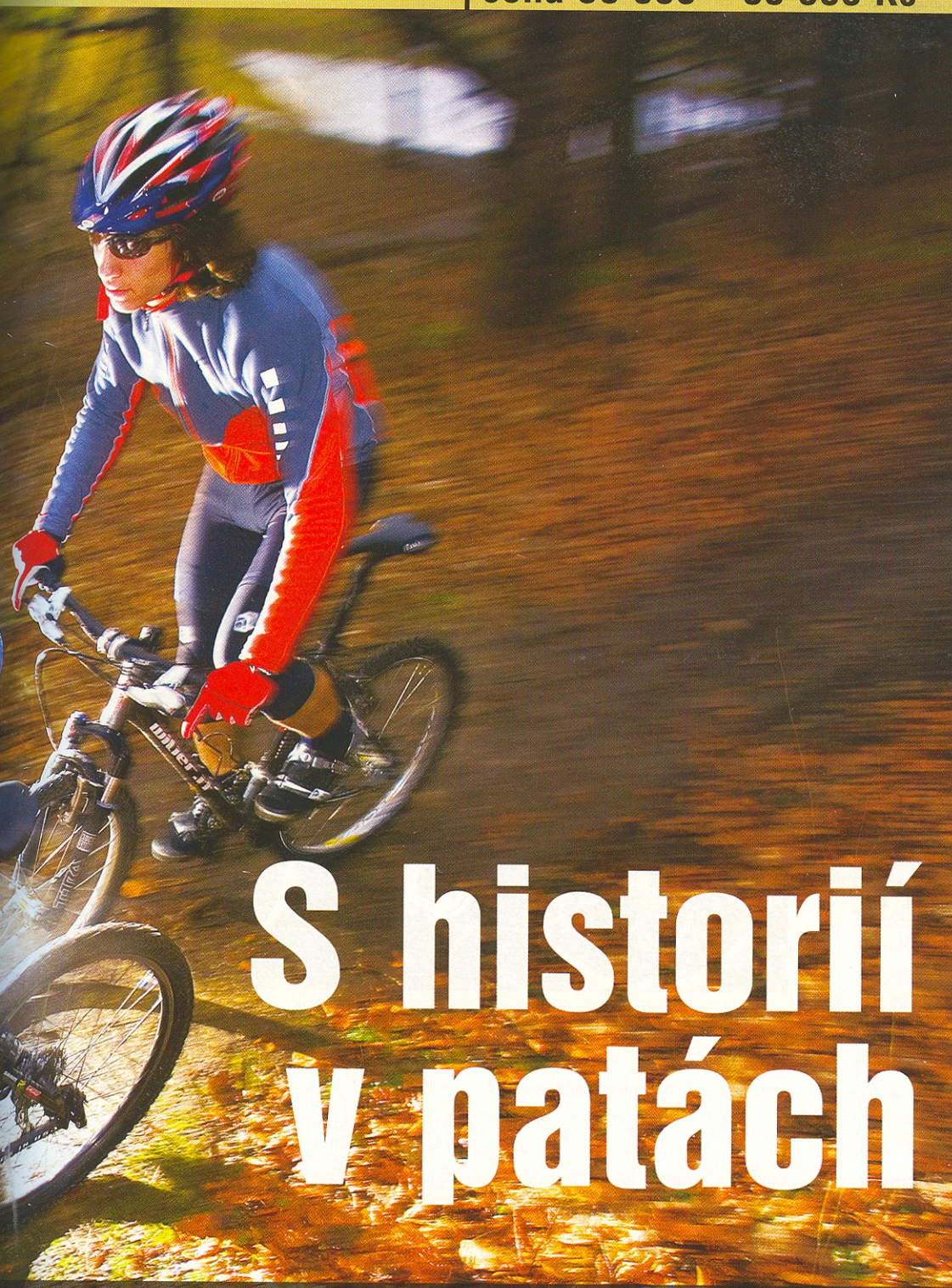
Schwinn Moab LX

Specialized Stumpjumper

Trek 8000

Wilier Rosso Rubino

cena 38 000 – 55 000 Kč

S historií v patách

Kdo by se nechtěl někdy podívat alespoň na chvíli do minulosti. Shlédnout na vlastní oči klíčové události, které pozměnily tok dějin. Cestovat v čase sice neumíme, lidská fantazie ale dokáže mnoho. Stačí se třeba jen dotknout něčeho, co je alespoň po duševní linii spojeno s minulostí, zavřít oči a putování může začít. V cyklistice byl zlomovým okamžikem vznik horského kola před třiceti lety, což jednou provždy výrazně pozměnilo následný vývoj tohoto sportu. Setkat se s prvními terénními koly je stejně nemožné jako shromáždit k testu modely značek, které hnutí tlustých plášťů odstartovaly. Proto jsme u jubilejní třicítky sice zůstali, ale v podtextu se neomezili jen na MTB, ale obecněji na cyklistické značky starší třicet let, v jejichž sortimentu nyní kola hrají dominantní úlohu. Předci následující testované sedmičky zažili dobu, kdy MTB bylo teprve v plenkách. Dotkněme se a cestujme!

Okénko do historie

S historií horského kola je spojována především Amerika, proto by se mohlo zdát, že tomu bude odpovídat národnostní složení testovaných modelů. Horská cyklistika se ale brzy stala fenoménem po celém světě, proto jsou v testu zástupci i jiných kontinentů. Za Evropu je to italský Wilier, Asii pak reprezentuje Merida. Obě tyto značky přitom bez problémů splňují podmínku více jak třicetileté existence. Nejstarším v testu je Schwinn, jehož historie přesahuje sto let, naopak nejmladší je Trek, který právě letos slaví třicet let svého založení.

Abychom nepoměřovali nesrovnatelné, přistoupili jsme k určitému cenovému ohraničení a zvolili modely patřící do vyšších pater nabídky. Důvodem byla snaha ukázat současnou produkci firem na dostatečně reprezentativním vzorku. Hardtaily? Pevným rámem to přece vše začalo. I přesto, že se prakticky ve všech případech jednalo o kola vhodná i pro závodní použití, byla znát snaha většiny výrobců dát svému kolu univerzálnější háv. Myšleno je tím například, že široká lomená řídítka (vlaštoky) zvítězila nad rovnými v poměru 4:3. Dalším prvkem, který rozhodně posouvá ovladatelnost kola v terénu výše a přidává na komfortu, jsou širší pláště s výrazným vzorkem. V tomto směru panovala vzácná shoda, přičemž pověstnou výjimkou potvrzující pravidlo byly semislickové pláště Ritchey SpeedMax na Wilieru. V podstatě standardem moderních kol střední a vyšší třídy jsou kliky s integrovanou osou a ložisky vysazenými vně středového pouzdra. Výjimka zde byla opět jediná – Cannondale měl kliky usazené „pouze“ na standardní drážkované duté ose systému ISIS Drive.

Podobné prvky ve výbavě ale neznamenají, že by si sedm testovaných kol bylo podobno jako vejce vejci. Rozdílný charakter jednotlivých biků nijak neomezila ani shoda ve velikostech zdvihu vidlice stejně jako výlučné použití stlačeného vzduchu jakožto pružícího média. Přesto lze předem nastínit, že všechna kola představovala velice kvalitní sportovní náčiní s relativně širokým polem využití. Žádný propastný rozdíl v jízdních vlastnostech nebyl ani mezi nejlevnějším a nejdražším kolem v testu. Nižší cena toho levnějšího se odrazila pouze v použití některých komponentů z nižších sad.

Štěpán Hájiček
Foto: Jerry Efeb

Jedna z prvních horských kol Meridy a Treku.

Cannondale

Hledání kořenů značky Cannondale zavede stopaře až do roku 1971. Tehdy Joe Montgomery začal s výrobou turistického vybavení, stanů, bot a pod. Prvním produktem blízkým kolu byl přívěsný vozík. Prvním kolem se značkou Cannondale byl v roce 1983 turistický model následovaný závodním silničním s rámem vyrobeným z hliníkových trubek na svou dobu nezvykle velkého průměru. O rok později vzniklo první horské kolo udivující svět svým hliníkovým rámem. Zajímavou skutečností jistě je, že první odpružené kolo Cannondale mělo odpružení pouze vzadu, vidlice byla pevná. Mezi hlavní milníky v historii značky patří sestavení vlastní koncepce předního odpružení, vidlice HeadShok, která se stále výrazně odlišuje od konkurence. Jejím přímým následovníkem jsou jednoohé vidlice Lefty, jejichž vznik si vyžádala touha bikerů po větším zdvihu. Značku Cannondale téměř zahubil vývoj a výroba terénních motocyklů. Ta byla ale našťastí ukončena a tato klasická americká značka může dále vyrábět svá kola.

GT

Kořeny značky GT sahají až do sedmdesátých let. V roce 1973 Gary Turner (odtud název GT) vyrobil svůj první ocelový rám určený na BMX. Čítit zde byla výrazná inspirace motokrosem, který byl v té době velice oblíbeným sportem. V osmdesátých letech se výrazně rozšiřuje nabídka malých kol uzpůsobených na různé disciplíny, jakými jsou kromě závodního bikrosu flatland a freestyle BMX. Boom horské cyklistiky bě-

hem osmdesátých let zastihl značku GT v nejlepší formě. V roce 1986 bylo představeno první sériové horské kolo s logem GT. O dva roky později bylo v nabídce již šest MTB modelů v čele se stálíci nesoucí jméno Avalanche. Začátek výroby celoodpružených kol GT se datuje do roku 1993, kdy vznikl model RTS. Zajímavé je, že v principu shodný závěs je dnes použit na špičkovém FR modelu IT-1. Další vývojový stupeň představuje legendární model LTS (1995) a z něj odvozený sjezdový speciál STS. Velká změna v konstrukci celoodpružených kol této značky nastala v roce 1999, kdy světlo světa spatřilo řešení I-Drive, které v částečně pozměněné podobě sbírá dodnes mnohá ocenění v testech.

Merida

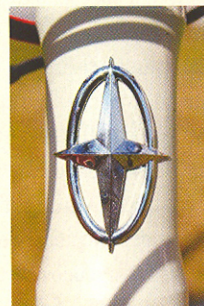
Historie značky Merida sahá až do roku 1972, kdy byla založena společnost s tímto názvem. Na počátku prodávala svá kola pouze v Asii, v roce 1975 ale začala zkoumat možnost vstupu na americký trh. V tomtéž roce odstartovala ruční výroba BMX kol a dokonce i malých motocyklů. Od roku 1985 Merida vyrábí rámy jízdních kol z hliníkových trubek. V roce 1990 již bylo registrováno obchodní jméno Merida v 15 zemích po celém světě, samozřejmě včetně Evropy a Ameriky. Ve stejném roce se ve vývojovém centru začal k navrhování nových kol používat konstrukční program Auto CAD. Od roku 1993 se Merida intenzivně věnuje výrobě hliníkových biků. Výrazným krokem z nedávné minulosti bylo uvedení (rok 1998) a propagace magnезiových

rámů pro horská i silniční kola. Rok 2001 představuje začátek sériové výroby celoodpružených kol se systémem LRS, tedy s poměrem pohybu zadní stavby a stlačení tlumiče 1:1. Před dvěma lety pak Merida jako jeden z prvních výrobců začala prosazovat tvarování hliníkových rámu horkým olejem, tedy technologií hydroforming.

Schwinn

V roce 1895 založil Ignaz Schwinn a jeho partner Adolph Arnold v Chicagu společnost Arnold, Schwinn & Company, která se v Americe brzy stala vedoucí značkou udávající novou úroveň kvality a technologií, co se týká cyklistického průmyslu. V šedesátých letech byl vyroben model Sting-Ray, který se později stal otcem nově se rodící cyklistické disciplíny BMX. Nástup horských kol v osmdesátých letech značka Schwinn trochu zaspala, hlavně z důvodu finančních problémů, které rodinou vlastněným podnikem v roce 1993 dohnaly až téměř ke krachu. Poté, co do čela společnosti nastoupilo nové vedení, se Schwinn přestěhoval z Chicaga do Colorada a najal nové konstruktéry, což značně pomohlo dostat se zpět na vrchol. V roce 1995 tak Schwinn představil novou řadu Moab, která získala ocenění Kolo roku časopisu Mountain Bike. V roce 1996 Schwinn představil celoodpružený sjezdový speciál Straight 6, který poměrně rychle sbíral body na závodních tratích. O dva roky později vznikl na jeho základě all mountain model 4-Banger se

Okénko do historie

specificky řešeným čtyřramenným zadním závěsem. V roce 2001 hrozil značce opět bankrot, od nějž ji zachránila společnost Pacific Cycle, která Schwinn (vedle něj i GT a Mongoose) vzala pod svá křídla.

Specialized

Společnost Specialized založil v roce 1973 Mike Sinyard. Zpočátku tato značka vyráběla hlavně jednotlivé díly pro jízdní kola. V roce 1981 vzniklo první horské kolo Specialized s dnes již legendárním názvem Stumpjumper, a stalo se tak jedním z prvních sériově vyráběných MTB na světě. O dva roky později zakládá značka první profesionální tým závodící výlučně na horských kolech. V roce 1985 vyhrál kapitán týmu Specialized Ned Overend první národní šampionát horských kol. V roce 1988 staví Specialized první horské kolo s karbonovými trubkami lepenými do ocelových spojek. Jeho název je Stumpjumper Epic. Do světa plného odpružení vstupuje značka v roce 1993, kdy představila svůj první FSR bike, vytvořený Horstem Leitnerem. Je to první celoodpružené kolo s plně aktivním a nezávislým závěsem, jehož základní patentovanou konstrukci (tzv. Horst Link) používá značka (a díky prodáním licencím nejen ona) dodnes. Na začátku tisíciletí, v roce 2000, vzniká zcela nový celoodpružený Stumpjumper FSR XC, který je svým vzhledem velice blízký současné produkci.

Trek

V roce 1976 byla založena společnost Trek, která začala vyrábět ocelové turistické rámy. K nim se roku 1982 přidala silniční závodní kola stavěná z rámových setů výrobců Reynolds a Columbus. Pozornosti této značky rozhodně neunikl právě se rodící fenomén horských kol, na což zareagovala v roce 1983 výrobou svého vlastního MTB. Přibližně od roku 1987 se Trek věnuje práci s karbonem. Začalo to silničním kolem s trubkami

z uhlíkového kompozitu a postupně vedlo až k vypracování vlastní technologie OCLV a výrobě monocoque rámu pro silniční i horská kola. V roce 1992 vznikl první, relativně jednoduchý celoodpružený bike Trek s elastomerovým tlumičem. Do značné míry přelomovou událostí se stalo v roce 1995 představení celoodpruženého horského kola s karbonovým rámem nazvaným „Y“, jež byl později v Česku známý pod lidovým označením „kytara“. Z významných událostí jmenujeme ještě spojení s Gary Fisherem v roce 1993 nebo například první vítězství Lance Armstronga na Tour de France v roce 1999, kterého dosáhl na sériovém kole Trek 5200 s karbonovým OCLV rámem.

Wilier

Jedna z klasických italských značek Wilier vznikla v roce 1906, takže letos slaví sté výročí. V období první světové války převzal vedení firmy jeden ze synů zakladatele Mario Dal Molin a začal se věnovat vývoji rámu z ušlechtilé oceli legované chromem a niklem. V roce 1945 se vedení firmy rozhodlo pro úpravu jména na „Wilier Triestina“, což mělo symbolický charakter vyjadřující znepokojení nad zničením Terstu v průběhu války. Krátce po ukončení druhé světové války zažívala značka zlaté časy, dosáhla produkce 200 kol denně a zaměstnávala na 300 pracovníků. V padesátých letech se ale situace otočila, lidé odkládali kola a houfně nakupovali malé motocykly, což způsobilo problémy nejedné cyklistické společnosti. Značku Wilier Triestina naštěstí zachránili bratři Gastaldellovi, kteří ji koupili v roce 1969, čímž v podstatě umožnili této italské legendě přežít do dnešních dní. Od sedmdesátých let do současnosti korunuje úspěchy značky mnoho vítězství ve slavných silničních závodech. Wilier Triestina ale nejsou jen silniční kola. Již od poloviny osmdesátých let se tato značka věnuje i výrobě horských kol.

Štěpán Hájíček

Legenda ke geometrii uváděné v tabulkách:
a - délka sedlové trubky, b - délka zadní stavby,
c - délka horní trubky (efektivní), d - rozvor,
e - úhel sedlové trubky, f - úhel hlavové trubky